

15 -ാം കേരള നിയമസഭ

5 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്രചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം. 294

14-07-2022 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

കാർഷികോല്പന്നങ്ങളുടെ മൂല്യവർദ്ധനവും വിപണനവും

ചോദ്യം	ഉത്തരം
<p align="center">ശ്രീ. മുഹമ്മദ് മുഹസിൻ, ശ്രീ ഇ ചന്ദ്രശേഖരൻ, ശ്രീ വി ശശി, ശ്രീ. സി.സി. മുക്തൻ</p>	<p align="center">ശ്രീ പി. പ്രസാദ് (കൃഷി വകുപ്പ് മന്ത്രി)</p>
<p>(എ) സംസ്ഥാനത്ത് കാർഷികോല്പന്നങ്ങളിൽ നിന്ന് മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് എന്തെല്ലാം സഹായ പദ്ധതികളാണ് നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുള്ളത്; വിശദമാക്കുമോ;</p>	<p>(എ) സംസ്ഥാനത്ത് കാർഷികോല്പന്നങ്ങളിൽ നിന്ന് മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ട് നടപ്പിലാക്കുന്ന പദ്ധതിയാണ് സൂക്ഷ്മ ചെറുകിട ഇടത്തരം മൂല്യ വർദ്ധന സംരംഭങ്ങൾക്കുള്ള പ്രോത്സാഹന പദ്ധതി. കൃഷി വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ചെറുകിട കർഷക കാർഷിക വ്യാപാര കൺസോർഷ്യം (എസ്.എഫ്.എ.സി) മുഖേനയാണ് പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നത്. കർഷകരുടെ വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനതകുന്ന തരത്തിൽ മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്ന നിർമ്മാണ വ്യവസായങ്ങൾക്ക് പദ്ധതി പ്രകാരം പ്രോത്സാഹനം നൽകുന്നു. ഇത്തരം സംരംഭങ്ങൾ തുടങ്ങുന്നതിനായി 2022-23 വർഷത്തിൽ 400 ലക്ഷം രൂപയാണ് എസ്.എഫ്.എ.സി. യ്ക്കായി വകയിരുത്തിയിട്ടുള്ളത്. പദ്ധതി പ്രകാരം കെട്ടിട നിർമ്മാണം, യന്ത്രവൽക്കരണം, മാലിന്യ സംസ്കരണം, ഓഫീസ് ഉപകരണങ്ങൾ, തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് സഹായം നൽകുന്നു.</p> <p>കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിൽ നാൽപ്പതോളം മൂല്യ വർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾക്കുള്ള സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഇതിനോടകം വികസിപ്പിച്ച് സംരംഭകർക്ക് ലഭ്യമാക്കി വരുന്നു. RKVY, RAFTAAR, ABI പ്രോജെക്റ്റിൽ 3 ബാച്ചുകൾക്ക് സംരംഭകത്വ പരിശീലനം പൂർത്തീകരിച്ചു. 42പേരടങ്ങുന്ന നാലാമത്തെ ബാച്ചിന് പരിശീലനം കൊടുക്കാനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പിലാണ്. പരിശീലനം ലഭിച്ച സംരംഭകരുടേക്ക് കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ 146 സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രധാൻ മന്ത്രി ഫോർമലൈസേഷൻ ഓഫ് മൈക്രോ എഡ്</p>

പ്രോസസിംഗ് എൻ്റർപ്രൈസസ് (PMFME) പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി 'ഒരു ജില്ല ഒരു ഉല്പന്നം' (ODOP - വൺ ഡിസ്ട്രിക്ട് വൺ പ്രൊഡക്ട്) എന്ന ആശയത്തിലൂന്നി എല്ലാ ജില്ലകളിലും മൈക്രോ സംരംഭങ്ങളുടെ കൂട്ടായ്മകൾക്കുള്ള പരിശീലനം പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇതു കൂടാതെ 275 ലക്ഷം മുതൽ മുടക്കിൽ ഒരു കോമൺ ഇൻക്യുബേഷൻ ഫെസിലിറ്റി വെള്ളാനിക്കരയിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ ഏഴ് കൃഷി വിജ്ഞാന കേന്ദ്രങ്ങളിൽ കർഷകർക്കായി ഇൻക്യുബേഷൻ സെന്ററുകൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. കർഷകർക്ക് അവരുടെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ മൂല്യവർദ്ധിത രൂപത്തിലാക്കുന്നതിനുള്ള യന്ത്രസാമഗ്രികൾ ഈ സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം ഉണ്ട്. ഈ സൗകര്യം ഉപയോഗിക്കുന്നതിന് ചെറിയ ഒരു യൂസർ ഫീസ് മാത്രമാണ് ഈടാക്കി വരുന്നത്. ഇതു വഴി കാര്യമായ സാമ്പത്തിക നിക്ഷേപം ഇല്ലാതെ തന്നെ മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിയുന്നു. ജാം, ജെല്ലി, സിറപ്പ്, ചക്ക വരട്ടി, പഴം വരട്ടി തുടങ്ങിയ ഉൽപ്പന്നങ്ങളും കൊണ്ടാട്ടം തുടങ്ങിയ ഉണക്കിയ ഉൽപ്പന്നങ്ങളും ധാരാളമായി കർഷകർ ഉണ്ടാക്കി ശാസ്ത്രീയമായി പാക്ക് ചെയ്ത് കൊണ്ട് പോകുന്നു.

കേരളത്തിലെ കർഷകർ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന കാർഷികോത്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനത്തിലും മൂല്യവർദ്ധനവിനും സംസ്ഥാനത്തെ പ്രാഥമിക സഹകരണ സംഘങ്ങളുടെ പങ്ക് വലുതാണ്. കൃഷി വകുപ്പ് 2021-22 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ 7 മൂല്യവർദ്ധിത യൂണിറ്റുകൾ തുടങ്ങുന്നതിനായി 80.10 ലക്ഷം രൂപ അനുവദിച്ചു. ഇതിൽ 3 യൂണിറ്റുകൾക്കായി പ്രാഥമിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾ വഴി 39.28 ലക്ഷം രൂപയും, 4 യൂണിറ്റുകൾക്കായി മറ്റു സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴി 40.82 ലക്ഷം രൂപയും അനുവദിച്ചു. കൂടാതെ 105 വ്യക്തിഗത മൂല്യവർദ്ധിത യൂണിറ്റുകൾ തുടങ്ങുന്നതിനായി 82.82 ലക്ഷം രൂപയും നൽകുകയുണ്ടായി.

FPO കൾ വഴി കാർഷിക മേഖലയിലെ മൂല്യവർദ്ധനവിനും, തദ്ദേശ കർഷകരുടെ വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സാധിക്കുന്നു. RKVY പദ്ധതി പ്രകാരം എസ്.എഫ്.എ.സി. മുഖേന 50 എഫ്.പി.ഓകൾ പുതുതായി രൂപീകരിക്കുവാൻ ലക്ഷ്യമിട്ടതിൽ 39 FPO കളുടെ രജിസ്ട്രേഷൻ പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ 50 എഫ്.പി.ഓ കളുടെ നവീകരണത്തിനും നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേന 41 എഫ്.പി.ഓ കളുടെ രജിസ്ട്രേഷൻ പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇത് വഴി കാർഷിക മേഖലയിലെ മൂല്യ വർദ്ധനവിനും വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സാധിക്കും. കാർഷികോത്പാദനം മുതൽ വിപണനം മൂല്യവർദ്ധനവ് അവയുടെ വിപണനം എന്നിവയുടെ ഏകോപനം FPO കളിലൂടെ സാധ്യമാകും.

നടപ്പു സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ (2022-23) മൂല്യ വർദ്ധിത യൂണിറ്റുകൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനു പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾക്കായി 200 ലക്ഷം രൂപയും, സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾ, കുടുംബശ്രീ, എഫ്.പി.ഓ കൾ എന്നിവയ്ക്ക് 140 ലക്ഷം രൂപയും, കൊപ്ര ഡ്രെയറുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, കാർഷിക കർമ്മ സേന, അഗ്രോ സർവീസ് സെന്ററുകൾ, കർഷക ഗ്രൂപ്പുകൾ എന്നിവയ്ക്ക് 140 ലക്ഷം രൂപയും ഉൾപ്പെടെ ആകെ 480 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

കൃഷി വകുപ്പിന്റെ കീഴിലെ വെജിറ്റബിൾ ആൻഡ് ഫ്രൂട്ട് പ്രൊമോഷൻ കൗൺസിൽ കേരളം (വി.എഫ്.പി.സി.കെ) കർഷകരുടെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ തളിർ ബ്രാൻഡിൽ വിറ്റഴിക്കുന്നതിനായി 7 പ്രൈമറി പ്രോസസ്സിംഗ് യൂണിറ്റുകൾ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. വി.എഫ്.പി.സി.കെ യുടെ കീഴിൽ തിരുവനന്തപുരം, എറണാകുളം, തൃശ്ശൂർ, കോഴിക്കോട് ജില്ലകളിൽ കട്ട് വെജിറ്റബിൾ യൂണിറ്റും കോട്ടയം ജില്ലയിൽ പഴം സംസ്കരണ യൂണിറ്റും പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. റീബിൽഡ് കേരള പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ കലയന്താനിയിലും വയനാട് ജില്ലയിലെ മുട്ടിലിലും ചക്ക സംസ്കരണകേന്ദ്രം പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിനുപുറമെ, തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിൽ വെമ്പായത്ത് മഞ്ഞൾ സംസ്കരണ യൂണിറ്റും പാലക്കാട് ജില്ലയിലെ പെരുമാട്ടിയിൽ പച്ചക്കറി ഉണക്കി സംസ്കരിക്കുന്ന യൂണിറ്റും ആരംഭിക്കുന്നതാണ്.

കൃഷി ലാഭകരമാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ കർഷകപരിശീലനങ്ങളും മേൽപറഞ്ഞ യൂണിറ്റുകൾക്കാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം മൂല്യവർദ്ധനത്തിനാവശ്യമായ യന്ത്ര സാമഗ്രികൾ വാങ്ങുന്നതിനുള്ള സഹായം, ബ്രാൻഡിംഗ്, പായ്ക്കിംഗ്, ലേബലിങ്ങ് എന്നിവയ്ക്കുള്ള

		<p>സഹായവും വിവിധ പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വി.എഫ്.പി.സി.കെ ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ട്.</p> <p>കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങളുടെ മൂല്യവർദ്ധനവും സംസ്കരണവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും സംരംഭകരെ വാർത്തെടുക്കുന്നതിനും വേണ്ട അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ചുരുങ്ങിയ ചെലവിൽ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുമായി VFPCCK എറണാകുളം ജില്ലയിലെ കക്കാട്, പുത്തൻവേലിക്കര, കാഞ്ഞൂർ എന്നീ സ്വാശ്രയ കർഷക സമിതികളിലും കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ തിരുവമ്പാടി സ്വാശ്രയ കർഷക സമിതിയിലും ഇൻകുബേഷൻ സെന്ററുകൾ തുടങ്ങുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയും നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.</p> <p>വി.എഫ്.പി.സി.കെ സംസ്ഥാനത്ത് കയറ്റുമതി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി പായ്ക്ക് ഹൗസുകളും സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അപേഡയുടെ സാമ്പത്തിക സഹായത്തോടെ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും കർഷകർക്കും കയറ്റുമതി അധിഷ്ഠിത പരിശീലനങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കി കയറ്റുമതിപ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് കയറ്റുമതി മൂല്യമുള്ള ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഉൽപാദനം, GAP/PGS മാനദണ്ഡങ്ങളനുസരിച്ചുള്ള കൃഷി എന്നിവ 500 ഹെക്ടറിൽ നടപ്പിലാക്കി. 45 മെട്രിക് ടണ്ണോളം ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ദുബായ്, കുവൈത്ത്, സിംഗപ്പൂർ, ലണ്ടൻ എന്നിവിടങ്ങളിലേയ്ക്ക് കയറ്റുമതി ചെയ്യുന്നതിന് സാധ്യമായി. ഈ പദ്ധതി 2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷവും നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.</p>
(ബി)	<p>സംസ്ഥാനത്ത് മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനും അതുവഴി സുസ്ഥിര കാർഷിക വികസനത്തിനുമായി അഗ്രോ പാർക്കുകൾ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ടോ; വിശദമാക്കുമോ;</p>	<p>(ബി)</p> <p>സംസ്ഥാനത്ത് മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനും അതുവഴി സുസ്ഥിര കാർഷിക വികസനത്തിനുമായി അഗ്രോ പാർക്കുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു. ഓരോ വിളയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി നാളികേരം, വാഴ, തേൻ, മാവ്, പച്ചക്കറികൾ എന്നിവയുടെ സംഭരണം, സംസ്കരണം, മൂല്യ വർദ്ധനവ് എന്നിവ ഒരുക്കുന്നതിനാണ് അഗ്രോപാർക്കുകളിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.</p> <p>കാർഷിക മേഖലയിൽ മൂല്യവർദ്ധിത വ്യവസായങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനായി KIIFB യുടെ സാമ്പത്തിക സഹായത്തോടെ 5 അഗ്രോപാർക്കുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് 100.13 കോടി രൂപയുടെ ഭരണാനുമതി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. വിശദാംശങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.</p> <p>തൃശ്ശൂർ ജില്ലയിലെ കണ്ണാറ ഫാമിൽ “ബനാന & ഹണി പാർക്ക്” സ്ഥാപിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്</p>

		<p>കെട്ടിട നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തി 90% പൂർത്തീകരിക്കുകയും, തേൻ സംസ്കരണത്തിനായുള്ള യന്ത്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ബനാന പാർക്കിൽ യന്ത്രസാമഗ്രികൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു.</p> <p>Agri Business Incubator എന്ന പേരിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ സ്ഥാപനം വാണിജ്യവശ്യത്തിനായി കമ്പനി തുടങ്ങുന്നവർക്ക് ഉപയോഗിക്കുവാൻ കഴിയുന്ന വലിയയന്ത്രങ്ങളുടെ പ്രദർശനവും പരിശീലനവും നൽകി വരുന്നു. ഒരു പുതിയ സംരംഭം തുടങ്ങുവാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ഉപഭോക്താവിന് തന്നെ ഉത്പന്നം ഇവിടെ പരീക്ഷിച്ച് ഗുണമൂല്യവും ലാഭനഷ്ടവും കണക്കാക്കി തീരുമാനം എടുക്കുവാനുള്ള സൗകര്യം ഒരുക്കിയിട്ടുണ്ട്.</p>
(സി)	<p>മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾക്ക് വിപണി കണ്ടെത്തുന്നതിനായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള നടപടികൾ വ്യക്തമാക്കാമോ?</p>	<p>(സി) മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾക്ക് വിപണി കണ്ടെത്തുന്നതിനായി കേരള അഗ്രോ ഇൻഡസ്ട്രീസ് കോർപ്പറേഷൻ, ഹോർട്ടികോർപ്പ, വി.എഫ്.പി.സി.കെ തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വിപണികൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. കൃഷി വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള ഇക്കോഷോപ്പുകൾ വഴിയും ഉത്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനം നടത്തിവരുന്നു. വി.എഫ്.പി.സി.കെ യുടെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്ന നിർമ്മാണ കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നുള്ള ഉൽപന്നങ്ങൾ 'തളിർ' എന്ന ഏകീകൃത ബ്രാൻഡിൽ വി.എഫ്.പി. സി.കെ യുടെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന 'തളിർ ഗ്രീൻ' ഔട്ട് ലെറ്റുകൾ, കൃഷി ബിസിനസ്സ് കേന്ദ്ര, മറ്റ് സർക്കാർ ഏജൻസികളുടെ വിൽപന ശാലകൾ എന്നിവ വഴി വിറ്റഴിച്ചു വരുന്നു. റീബിൽഡ് കേരള പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ശൃംഖല ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ബ്രാൻഡ് ചെയ്ത് പച്ചക്കറികൾ വിപണിയിലെത്തിക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിടുന്നു. വിപണന മേഖല വിപുലീകരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ഓൺലൈൻ വിപണന പ്ലാറ്റ്ഫോം സജ്ജമാക്കുന്നതിനും പദ്ധതിയുണ്ട്.</p> <p>കൃഷി വകുപ്പ് എല്ലാ വർഷവും നടത്തിവരുന്ന Value Addition for Income Generation in Agriculture (VAIGA)-ൽ എസ്.എഫ്.എ.സി. സജീവ സാന്നിധ്യമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. വൈഗയിലൂടെ എസ്.എഫ്.എ.സി. വഴി സബ്സിഡി നൽകിയിട്ടുള്ള സംരംഭകർക്ക് അവരുടെ ഉൽപ്പന്നം പൊതുവിപണിക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തുകയും</p>

കച്ചവടക്കാർക്കും ഉപഭോക്താക്കൾക്കും നേരിട്ട് കണ്ട് അവയുടെ ഗുണമേന്മ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും വിപണന ശൃംഖല വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും അവസരം ഒരുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. വൈഗയോടനുബന്ധിച്ചു നടത്തുന്ന മേളയിൽ പ്രത്യേകം സജ്ജീകരിച്ച സ്റ്റാളുകൾ ഒരുക്കി സംരംഭകരുടെ ഉത്പന്നങ്ങൾക്ക് വിപണന പ്രോത്സാഹനം നടത്താറുണ്ട്. കൂടാതെ B2B മീറ്റുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിലും നല്ല നിലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സംഘടനകളെ ആകർഷിക്കുന്നതിനും എസ്.എഫ്.എ.സി. തലത്തിൽ പരിശീലനങ്ങളും മേളകളും സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മുഖ്യ വർദ്ധിത ഉൽപന്നം വിപണനം നടത്തുന്നതിനായി FPO വഴി ശ്രമങ്ങൾ നടത്തി വരുന്നു. കണ്ണൂർ, വയനാട്, പാലക്കാട് കൃഷി വിജ്ഞാന കേന്ദ്രങ്ങൾ വഴി ഇത് നല്ല രീതിയിൽ നടന്നു വരുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല പങ്കെടുക്കുന്ന Exhibition നുകളിൽ സംരംഭകർ ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന ഉത്പന്നങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേകം കൗണ്ടർ ഒരുക്കി കൊടുക്കാറുണ്ട്.

മുഖ്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾക്ക് വിപണി കണ്ടെത്തുന്നതിനായി ODOP അധിഷ്ഠിതമായി ആരംഭിച്ച ജില്ലതോറുമുള്ള മൈക്രോ സംരംഭങ്ങളുടെ കൂട്ടായ്മയ്ക്ക് വിപണി സംബന്ധമായ പരിശീലനങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ